

Ба 11914

ЭДЗІ АГНЯЦВЕТ

ДАРОГА
Ў БУДУЧЫНЮ

ДВЯРЖАУНАЕ ВЫДАВЕЦТВА БССР
МІНСК 1949

5 A-29

~~Бэ 889~~ Ба 11914

ЭДЗІ АГНЯЦВЕТ

ДАРОГА Ў БУДУЧЫНЮ

Вершы

Инв. 1953 г. Ба 11914.

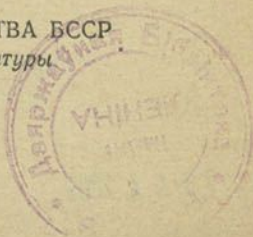
Бел. аддзел

1954 г.

ДЗЯРЖАУНАЕ ВЫДАВЕЦТВА БССР

Рэдакцыя мастацкай літаратуры

Мінск 1949

25. 04. 2009

ТЫ СНИШСЯ МНЕ, МАСКОЎСКАЯ
ЗЯМЛЯ

Ты снішся мне, маскоўская зямля,
Услаўленая ў казках і былінах!
Мне сняцца вежы мудрага Крэмля
І срэбраныя вечныя яліны.

Я ўспамінаю дзень маёй вясны,
Як неба мая—светлы, прамяністы—
Ў Маскву
з прывольнай нашай стараны
Прыехалі паэты і артысты.

Прывезлі гоман беларускіх ніў
І перапёлкі спеў, і звон цымбалаў,
І гул бароў, і сініх рэк разліў—
Усё, што нас з маленства гадавала.

Адно жаданне ў кожнага было,—
Каб Ён пачуў парывы сэрцаў нашых!
І ззяла нам Крэмлёўскіх зор святло,
Якім ні змрок, ні туманы не страшны.

Сустрэлі нас
магутных залаў шыр
І на сталах святочныя абрусы.

Глядзеў ласкава родны правадыр—
Ён слухаў песні нашай Беларусі.

Ён частаваў віном нас залатым
І спелымі духмянымі пладамі.
І кожны думаў толькі аб адным,
Што Сталін сам святкуе сёння з намі!

Нямала з той пары мінула дзён,
Мы за вайну ўзраслі і пасталелі.
На нас глядзіць з газетных здымкаў Ён—
Такі-ж ласкавы, толькі пасівелы.

І як было яму не пасівець?
Успомнім дзень сцюдзёны лістапада.
Калі кружыла над Масквою смерць,
Калі гудзела грозна кананада

І крумкачы спраўляць хацелі пір,—
Тады пачуўся голас мужны, роўны—
Падняўся на трыбуну правадыр,
Авеяны легендай непаўторнай.

І слухалі народы ўсёй зямлі
Вялікага салдата і героя.
У сёлах беларускіх кавалі
Кавалі ўпотай партызанам зброю.

На кліч ягоны, праз агонь і дым,
Ішлі,
за перамогу паміралі
І тыя з нас, што некалі прад ім
Спявалі у Крэмлёўскай яснай залі.

* * *

Ты снішся мне, маскоўская зямля.
Мяне ў жыцці твой подых сагравае.
Клянёмся вежам роднага Крэмя:
Мы зробім Беларусь прыгожым краем!

Да неба паўзнімаем карпусы,
Сады ўзгадуем і засеem нівы,
І зложым песні новае красы
Таму,
Хто самы мудры і праўдзівы!

1947 г.

ДАРОГА У БУДУЧЫНЮ

(Паэма)

Будаўнікам Мінскага
трактарнага завода прысвячаю.

I. УСТУП

На ўзгор'і раскінуўся бор стогадовы,
У хмары ўпіраюцца дрэваў галовы.
Тут гучна сасна размаўляе з сасной
На мове лясной.

Тут пахне заўсёды вясновым раздоллем,
Вясёла гайдаюцца ветры на голлях,
Зялёныя рукі працягвае бор
Да сонца, да зор.

Ён любіць прастор беларускага неба,
А поіць яго сакавітая глеба,
І Мінска важкі і ўпэўнены крок
Ён чуе здалёк.

Пачуў ён нядаўна адменную песню—
Яе галасы маладыя прынеслі,
Яна не крыніцай, не рэчкай плыла,
Не птушкай была.

Ішла яна з сэрцаў жывых, чалавечых.
І чуйна прыслухаўся бор векавечны
Да гоману юных дзяўчат і хлапцоў,
Да стуку кляўцоў,

Да рытмаў,
народжаных сілай бязмернай,
Да гукаў,
народжаных гулкай сякерай,
Да хуткага бегу машын грузавых—
Былых франтавых.

Тут вырастуць цуды з бетону і сталі,
Тут людзі,
як творцы-асілкі паўсталі—
І робяць пад ветрам яны, пад дажджом—
Няхай!

Дажывём

Да лепшай часіны, да светлых палацаў—
Багацце ў жыцці не даецца без працы!
Укладвай каменні, рашчыну давай,
Падмуркі ўздымай!

Як вулей, гудзе гарадок комсамольскі.
І прыдзе пара—
у калгасныя вёскі
Чародамі пойдучь адсюль трактары—
Зямлі песняры.

І бор палюбіў незвычайныя спевы,
Ён глянуў навокал—направа, налева,
І людзям, з якімі навек падружыў,
Быліну злажыў.

І слухаю сэрцам я тую быліну
Як голас маёй працавітай краіны.
Пачатак быліны паклікаў, — павёў
Мяне да палёў.

II

Зямля пакутвала ад ран.
З вайны вярнуўся партызан,
Сівую маці ўбачыў:
— Сыноч, ад шчасця плачу...

Стаяў ён моўчкі ля старой,—
Маршчыну кожную рукой
Разгладзіў-бы на твары, —
У лясах аб гэтым марыў!

— Чаго-ж мы, сын, з табой стаім? —
Яна згадала аб сваім:
Прыбрала чыста хату,
Бліноў спякла Ігнату.

Нясе гарэлку да стала
І пару кубкаў новых.
Сабе таксама наліла:
— Ну, будзем, сын, здаровы!

— Здароў, браток, здароў Ігнат! —
Прыбег з палёў падлетак-брат
Вясны жывым вітаннем:
— Хадзем, на гоні глянем!

Яны пайшлі.
Здалёк відзён,
Як помнік незабыўных дзён,
Вялізны танк счарнелы—
Айчыны воін смелы.

І думу думае Ігнат:
Ён бачыць сцены новых хат,
А на палетках ранкам
Праходзіць сябра танка—
Працуе трактар,
дол дрыжыць.

Зямля нанова прагне жыць
І, поўная надзеяў,
Ад шчасця маладзее.

Глядзяць браты на цёмны лес,
За лесам шлях на МТС—
Калісь Ігнат Высокаў
Быў—не салдат, а токар.

Цяпер там—глуш, расце палыч,
На месцы тым стаіць адзін
Шкілет былых майстэрняў.
Мой брат,
усё мы вернем!

І, быццам хтосьці адгадаў
Усё, што кожны з іх жадаў:
Прышоў сусед з аб'явай:
— Ось, хлопцы, будзе справа!

Хадзем, узрадуем народ:
У Мінску трактарны завод
Будуюць.

— Скуль вядома?
— Ды я-ж іду з Райкома.

— У добры час,
у добры час!—

Ігнат абняў суседа ўраз
Магутна, па-мужчынску:
— Чакаюць нас у Мінску.

А сосны да мяне гудуць:
Паэт, збірайся ў дальні пуць!
Быліна заклікае
Паехаць да Алтая.

А ў Мінску стрэнемся пасля.
У нас—шырокая зямля,
І край
                    другому краю,
Як друг, дапамагае.

Яе паслалі з Беларусі
У далёкі край—Алтай.
Цягнік імчаў,
                    цягнік імкнуўся
У прастор нябачаны, вялікі.
І перад ёй малюнкi ўзніклі
Тваёй зямлі, Алтай!

Паўстаў здалёк Іртыш бурлівы
У грозным харакстве,
Шалелі хваляў пералівы.
А дзесьці ў сонцы кедры ззялі,
Яны галовамі ківалі—
Алтай шуміць, жыве!

— Дзяўчаткі, нова ўсё, таемна!
Мінаем даль тайгі.
А ў горах знаўцы нетраў земных
Шукаюць золата і срэбра.
... Цягнік імчаў,
плылі да неба
Альпійскія лугі.

Не! Адарвацца немагчыма,
Які магутны край!
І заварожана дзяўчына
Прыгожай і суровай казкай.
Цягнік спыніўся,
калі ласка,
Алтай, гасцей прымай!

— Прыму, як трэба,
на-сібірску.—
Азваўся стэп жывы.
— Дык пойдзем!
Пасланцоў ад Мінску
Павёў па вуліцах бяссонных
Начальнік будучы—Сямёныч,
Як сам Алтай, сівы.

І вось
у хату ўліўся гоман
Ракою веснавой.
— За стол! Вы не ў гасцях, а дома.
Ён глянуў грозна й хітравата,
І засмяяліся дзяўчаты:
— Ну, гэта дзядзька—свой!

Здарэнні смешныя з дарогі
Ўсе прыгадалі ўраз.

— А я, дачушкі, вельмі строгі.
Як брыгадзіра зваць?

— Алесяй.

— А родам ты адкуль?

— З Палесся.

— Ну, што-ж, вучыся ў насі

— Вучыцца прагну я, Сямёныч!—
І, можа быць, таму,
Што край згадала задумённы,
Што сэрца білася ўрачыста—
Ёй захацелася ўсё чыста
Цяпер сказаць яму:

— Васіль Сямёныч, не магу
Сваіх затойваць дум.
Я ў сэрцы моцна берагу
Лясоў палескіх шум.

Люблю я ў росах сенажаць,
Люблю я ніў развой,
Дзе пачынала жыта жаць
Дзяўчынкаю малой.

Хачу,

каб лепшым ад усіх
Стаў родны мой калгас,
Каб горы зерняў залатых
Не зводзіліся ў нас.

Маёй зямлі, маім палям
Патрэбны трактары.
Ты, пэўна, разумееш сам,
Ты-ж гаспадар стары.

Мы ў Мінску будзем іх рабіць,
Нам веды толькі дай—
І будзем вечна мы любіць
Цябе і твой Алтай.

І дні памчаліся.
Дзяўчат,
Вучыў ён, як сваіх дзяцей:
— Ты шліфавальны свой варштат,
Як чалавека, разумей!

Тут—кожны момант дарагі,
Ты—ўласнай працы гаспадар.—
У майстра строгі вус, даўгі,
Сур'ёзны твар.

Здаецца, гулкі цэх пяе:
— Алеся, чуеш?
Не драмаць!—
І вочы шэрыя яе
Уважліва глядзяць.

А майстар словам закране:
— Вось ты рабі, дачушка, так,
Каб гонар быў табе і мне.
Ты згодна?
— Так.

Светлы вечар алтайскі.
Цішыня і прастор.
Быццам выплылі з казкі
Цені дзіўныя гор.

Снег іскрысты і звонкі
Пад нагамі рыпіць.
Да радзімай старонкі
Мара птушкай ляціць...

І здаеша Алесі—
Так ішла-б да відна,
Гарадок свой у лесе,
Можа, стрэла-б яна!

Ён ад лета, вядома,
Як падлетак, падрос.
Забываецца стома
І сібірскі мароз.

Там гудуць рыштаванні,
Там—вясны галасы,
Там у ранішнім зьянні
Устаюць карпусы.

Ходзіць стэпам дзяўчына,
Месяц срэбра градзе.
Уся здаецца айчына
З ёй размову вядзе:

Як паедзеш з Алтая
У край цудоўных падзей, —
Успамінай, залатая,
Дружных, рускіх людзей!

Хай-жа славіць быліна
Веліч нашай зямлі,
Сілу нашай адзінай,
Непарушнай сям'і!

І ненавідзіш тых,
Хто духам палахлівы,
Бо сэрцам ты сваім
З'еднаны з калектывам.

Сюды вялі шляхі
Ад самых дальніх вёсак,
Ад роднае зямлі—
Мазырскаяй,
Магілёўскай.

Ва ўсіх—адзін парыў,
Ва ўсіх—адно жаданне,
Усе жывуць жыццём
Вялікага задання.

І кожны горды тым,
Што ён завод будзе,
Што ўласнаю рукою
Ён волата гадуе.

Але ёсць у маладосці
І свае законы.
Сёння зранку майстар штосьці
Вельмі задумённы.

І хлапцам спытаць няёмка,
Што тут за прычына?
А прычынай—незнаёмка—
Светлая дзяўчына.

От стаіць яна у коле
Маладзіц, дзяўчатаў:
— Ну, Алесенька, даволі!
Час ісці дахаты.

Падышоў, спытаў адважна:
— Зразумелі што вы?
— Гэта вельмі, вельмі важна!—
І ўзняліся бровы,

І расказвае, як быццам
З ім знаёма здаўна:
— Вось машына-чараўніца,
Хоць працуе спраўна,

А чамусьці не магла я
Справіцца з работай.
Ноч прайшла — адна,
другая

У думках і турботах.

Я, здаецца, пільна, дбала
Шліфавала фрэзы—
Цела ўпартага метала
Будуць спрытна рэзаць!

Ды сумленне бунтавала:
— Робіш мала,

робіш мала...

Чым ты дзень адзначыш?
Скуль твае няўдачы?

І знайшла!

Змяніла цвёрды

Шліфавальны камень.

Гляньце!—

І зірнула горда.

Пад яе рукамі
Стала лёгкай і рухавай
Сталь слухмяных фрэзаў,
І ўзляцелі іскры жвава—
Юныя гарэзы.

Ен сказаў:
— Тут слава ваша! —
А яна спакойна кажа:
— Я працую не для славы,
А для нашай справы.

Не! Нідзе на айчыне
Ен не бачыў яшчэ
Гэткай мілай дзяўчыны,
Гэткіх ясных вачэй!

Гай расказваць не стане,
Як хадзілі яны
Па аснежнай паляне
У прадчуванні вясны.

Сведкі вечныя—зоры
Не глядзелі на іх,
Месяц—хітры дазорац—
Слоў не чуў маладых.

Толькі вецер крылаты
Не пайшоў на падман—
І разнёс,
што ігнатаў
Граў аб шчасці баян.

V. ЛІСТ У КАЛГАС

Дарагія,
прывітанне!
Ліст пішу—
гляджу на вас.

Бачу ў ранішнім тумане
Нашу хату,
наш калгас.

Ходзіць маці ў хустцы белай,
Думаі цешыцца сваёй.
Кажуць, ты памаладзела—
Стала, маці, звеннявой.

Чуеш ты зямлі дыханне,
Хоць на ёй і снег, і лёд.
Ты вясны чакаеш ранняя,
Поўнай радасных клапот.

Не дасі спакою, мусіць,
Ні дзяўчатам, ні сабе.
Можа быць, на Беларусі
Першай будзеш у сяўбе!

Веру ў мужнасць,
веру ў сілу
Добрых, рупных рук тваіх.
Ты, ўдавой, сама касіла,
Ты люляла нас, малых.

Ты і ў полі, ты і ў хаце—
Усюды рук тваіх сляды.
Не сагнулі нашу маці
Ні турботы, ні гады.

Пішаш ты,
і, быццам, чую
Кліч усёй маёй зямлі:
«Болей хлеба даць хачу я—
Трактар нам хутчэй прышлі!»

Мець хацеў-бы я ў бригадзе
Брата.

Ён—хлапец трывалы.

Маці! Кажучы па праўдзе,
Ты-б адна засулавала?

Хай ён сее ў полі чыстым
Ад самога ад світання!
А, быць можа, трактарыстам
Неўзабаве брат мой стане?

Я ўяўляю:

Смела, важна

Ён вядзе па гонях трактар,
Маці ўслед глядзіць і кажа:
Ось, дарунак ад Ігната!

Маці,

гэта лепшы дар мой,
Ты прымі яго гасцінна.
Зліта ў ім з тваёю марай
І майго жыцця часціна.

Бачу нівы і лугі я,
Дышуць грудзі шчасцем поўным.
Я скажу вам, дарагія,
Аб заветным, аб галоўным.

У мяне на сэрцы свята—
Ты прышоў, мой дзень жаданы!
Я

у Партыю прыняты,
Ёй навечна я адданы.

Маці,

сын твой шчасце мае
Партыі назвацца сынам.

Я жыццё ёй прысвячаю—
Роднай, блізкай і адзінай.

Нас вяла яна, натхняла
Грознай, гораснай парою,
У часы былых навалаў
Нам давала ў рукі зброю.

Маці,

брат мой!

Нівам-пашам

Хто-ж прыносіў вызваленне?
Адамо ёй сілы нашы,
Нашы лепшыя імкненні!

З імем Партыі на вахту
Ля варштата станаўлюся.
З імем Партыі упарта
Робяць людзі Беларусі.

Нам нялёгка, знаем самі,
Будаўніцтва—не гулянка.
На мяне глядзіць, часамі,
Чорны след вайны—зямянка

Знікнуць попел і руіны!
Мы будуюем, не смуткуем.
Дарагія!

Для краіны

Сіл сваіх не пашкадуем.

Нас вядзе да перамогі
Яснай сталінскай дарогай
Правадыр і мудры Геній—
Наша праўда і сумленне.

Не забыў я дзён суровых,
Помню бітвы і паходы.
Я за Партыю гатовы
Свой аддаць апошні подых.

Буду званне комуніста
У жыцці трымаць высока.
Гэта піша сэрцам чыстым
Ваш сваяк, Ігнат Высокаў.

VI

Люба вясне—маладой і рухавай—
Птушак збудзіць і пагойдаць сасну.
Рэкі—паводкаю,
Ўсходамі—травы
Славяць вясну!

Люба ёй з ветрам, сваім аднагодкам,
Хмары з'єднаць у раскацісты гром!
Люба ім разам пабегчы па сходках
Ў будучы дом.

Прагне вясна неасяжных прастораў—
Пройдзе—і ўсюды квітнеючы след.
Пахне вясна і лугамі, і борам.
Чуеш, сусед?

Часам пацягне імкліва, няўмольна
Зноўку да блізкай з маленства зямлі,
Хаты сялянскай,
нівы раздольнай,
Роўнай раллі.

Толькі-ж вясна-чараўніца на вуха
Шэпча:

— Адсюль, з рыштаванняў відна
Уся Беларусь.

Не смуткуй ты, паслухай!
— Добра, вясна.

Я не смуткую. То—сэрца ўспаміны.
Хіба з табой мы тужымі, сусед?
Любім мы звонкія песні-цагліны
Класці, як след.

— Разам служылі, нідзе не тужылі!
Спрэчкі заводзім з табою знарок.
Мы і ў паходах з табою дружылі.
Праўда, браток?

— Праўда!
Ішлі па нямецкіх палетках,
Цяжкіх нямала зазналі хвілін...
Людзі з сяла беларускага Ветка
Бралі Берлін!

Разам з табою мерзлі мы ў сцюжы,
Многа скасілі варожых галоў!
Толькі шкада, што абодвум нам, дружа,
Сотня гадоў.

Шмат нам яшчэ засталося на свеце
Хатаў паставіць.

А добра, што ў час
Слаўныя дзеці, спраўныя дзеці
Выраслі ў нас.

Муляраў здатных краіне гадуем,
Цешуся працай сыноў і дачкі.
Чуеш, вясна,
не на год мы будзем,

А на вякі!

Нехта з вясною гукае вясёла:
— Муляры, гэі, адкажыце вы мне —
Будзеце ў хату прымаць новасёлаў
Хутка, ці не?

— Хутка!—За ўсіх адказала дзяўчынка, —
Тата, глядзіце, вунь токар Ігнат
Штосьці цікавіцца нашым будынкам!
— Што табе, брат?

Пэўна, у дом прывядзеш маладзіцу?
— Што вам за радасць часаць языкі?
Хіба ўжо нельга ў Мінску жаніцца,
А, дружбакі?

Хітра сусед да суседа міргае:
— Некалі быў маладым я і сам.
Домік мы зладзім да Першага Мая.
Будзе і вам!

Будзе! — і роўна кладзецца рашчына,
Будзе! — і рэха плыве ад сцяны.
Смела з ігнатавай грае чупрынай
Вецер вясны.

І ў цэху знойдзем мы вясну
За працай дружнай і цяжкой.
Яна й зімой не знала сну,
Навошта здаўся ёй спакой?

Ей падуладны рытм і рух —
Вясна — музыка і паэт —
Пачула раптам крык наўкруг:
— Алеся, глянь на свой партрэт!

І крылі светлыя газет
Шугаюць.

І не злічыш іх.
Цяпер спазнае цэлы свет,
Што ты працуеш за траіх!

А сарамлівая вясна
Праменні кінула на дол:
— Дзяўчаткі, хіба я адна?
Ці-ж мала мае Комсамол

Людзей, што ў працы і ў баю
Адолелі цяжар нягод?
Усю душу я аддаю,
Каб рос мой трактарны завод!

І ў хаце ўвечары яна
Спявала між дзяўчат:
— Красуй, вясна,
гудзі, вясна,
Табе тут кожны рад!

У снег завейны, ў халады,
Было нялёгка нам.
Але й тады,
але й тады
Я верыла:
— Не здам!

Бруіцца гэты спеў ракой,
Ён даплыве да зор.
І пахне свежасцю пакой,
Абруса ззяе ўзор.

Пралескі ўзнялі на стале
Блакітны свой агонь.
І толькі, толькі не стае
Алесі аднаго...

Ен сёння крыкнуў ёй прывет! --
І хутка прамільгнуў,
І нават на яе партрэт,
Здаецца, не зірнуў.

Няўжо зусім, зусім не рад
Ен поспехам яе?
Няўжо зайздросціць ёй Ігнат?
І крыўда паўстае.

Пайду, прайдуся! — Пачакай.

Пагутарым з табой! —
Суседа-муляра дачка
Ўварвалася ў пакой.

— Алеся, стой!
Будаўнікі

Далі такі загад:
— Цалуй Алеся ў дзве шчакі! —
Жаданне ўсіх брыгад.

А тата кажа:
— І ў Маскве
Друкуюць, бач, пра нас.
Бяжы, скажы — няхай жыве,
Працуе ў добры час!

Алеся!
І яшчэ адно
Прасілі перадаць:
Рыхтуй гарэлку і віно,

Каб весела спраўляць
Змаглі тваё вяселле мы!

— Вяселле?

Дзе-ж жаніх?

— Алеся, хлусіш!

Ад зімы

Ён адурыў усіх.

— Каго?

— Ды нас, будаўнікоў!

Прыходзіць у абед,

Пытае —

як мой дом?

Гатоў?

І дражніць наш сусед:

— Жаніцца думаеш, Ігнат?

А ён:

— Чаму-б і не?

За шчасце ваявалі, брат,

Не ў сне,

а на вайне. —

Але Алеся шэпча ёй:

— Ты зразумей сама —

Ігнат — жаніх, але—не мой.

Няма яго, няма!

Ты бачыш,

не з'явіўся ён

У мой святочны дзень. —

... А месяц гладзіць косаў лён

І сказ без слоў вядзе.

— Не, я не плачу.
Сіла ёсць —
І, значыць, будзем жыць! —
І горда кажа юны госць:
— Так. Толькі не тужыць!

Світае.
І Алеся
Бяжыць у бор смалісты.
На развітанне мясяц
Пакінуў след празрысты.

Зары паслаў вітанне
Вясёлы стукат дзятла.
Ёсць лес,

вясна,

світанне!

Але... няма Ігната.

— Я тут! — Як рэха-люстра,
— Я тут! — гудуць сасонкі.
І ён ідзе насустрэч
Жывы, смуглявы, стромкі.

Яна глядзіць з дакорам,
А неба ўсё яснее.
І над высокім борам
Праменні сонца сее.

— Даруй, мая Алеся!
Даруй, мой друг каханы.
Ты чула?

На Палессі

Быў я у партызанах.

Я, ведаеш, не хочу
Ваенны гонар траціць —
Таму сягоння ноччу
Стаяў я пры варштаце.

Мне прад усімі ўчора
Няёмка стала штосьці...
Хоць і прызнацца сорам —
Табе я пазайздросціў!

Не злуйся, што з табою
Ў нас не было спаткання.
Я выканаў затое
Два дзённыя заданні.

Хачу з табой у працы
Сур'ёзна паспрачацца!
Алеся,
перад Маем
Ты выклік мой прымаеш? —

І глянуў твар дзявочы,
Прывабны і шчаслівы,
Яе казалі вочы:
— Ігнат, мой друг праўдзівы! —

І ён узяў дзяўчыну —
Нібы дзіця — высока.
А дзяцел з верхавіны
Глядзеў цікаўным вокам.

А строга я зязюля
Надзіва шчодрой стала —
Ішлі яны
і чулі,
Як доўга кукавала.

Вядзе, вядзе дарога
У залатую далеч.
Прад імі шыр разлогаў
І нівы,
нівы ўсталі.

— Ігнат! —

І вочы ярка
Гараць, як промні ўранні.
Над імі ззяе арка
У сонечным убранні.

Тут пройдзе першы трактар
Шырокім, чыстым трактам,
Як горды сімвал славы
Магутнае дзяржавы.

Навокал —

камяніцы,
Даўно няма палатак.
Бруяць жыцця крыніцы
З вачэй шчаслівых матак.

Нясуць сынкоў і дочак —
Ружовых,

пружкіх,

ясных.

Ляжаць малыя моўчкі,
Бо знаюць — добра ў яслях!

У далеч залатую
Нястрымна мара ймчыцца:
— Ігнат, завод збудуем —
І я пайду вучыцца.

Ты будзеш крочыць поруч
З выдатным інжынерам!

Струменіць водыр бору,
І радасць іх нязмерна.

Яны глядзяць наўкола —
Як хораша на свеце!
Здалося,

родны голас
Ім кажа:
— Добра, дзеці.

Я чуў — вы мерзлі ўзіму,
Начэй недасыпалі,
Вас дзякуе Радзіма!
Алеся шэпча:
— Сталін.

І позіркам арліным
З Крэмя зірнуў сюды ён,
Прад ім — краса краіны —
Будынкі маладыя.

Не абмінуў ён, мусіць,
Ні карпусоў, ні хатаў.
Лагодна усміхнуўся
Алесі і Ігнату.

І муляроў удумных,
І рой фабзайцаў шумных—
Усіх знайшоў,
прыкмеціў:
— Віншую.
Добра, дзеці!

А бор гудзіць сасновы...
І ён даскажа словы,
І дапяе ён песні
Пра светлы лёс Алесі.

*Ліпень 1947 г. —
красавік 1948 г.*

МАЛАДЫ САД

Пад Мінскам ёсць куток адзін,
Там, ля былых прысад,
Байцы шукалі між руін
Стары цяністы сад.

А сад пакінулі яны
У той пакутны год,
Калі з радзімай стараны
Адходзілі на ўсход.

Яны ў сэрцах неслі свет
Зялёных дрэў і траў,
Дзе звонкі залаты ранет
З праменнем сябраваў.

... Не яблынь цень яны знайшлі,
А смерці шэры след.
Хадзіў па спаленай зямлі
Сівы, як попел, дзед.

Ён ціха плакаў:

«Далібог,
Ледзь дачакаўся вас!
Для вас і чарку я збярог
І сажанцаў прыпас».

— За чарку возьмемся пасля,
А сажанцы давай!
— Давай! — азвалася зямля
І слухаў цэлы край,

Як рэха навакол плыло,
Гулі рыдлёўкі там,
І ціха сонейка ўзышло:
— Квітнець маім садам!

Пад Мінскам ёсць куток адзін,
Там, ля былых прысад,
Байцы садзілі між руін
З маленькіх яблынь сад.

Там дзедаў дом, духмяны дом,
Там днюе дзед і спіць.
Ён разам з сонцам і дажджом
За дрэўцамі глядзіць.

І пройдуць месяцы, гады,
Я знаю, — будзе час, —
І скажуць першыя плады:
— Зніміце, людзі, нас!

Пілі мы з самых чыстых рэк,
Мы спелі і раслі,
Каб самы мудры чалавек
Нас бачыў у Крэмлi.

Каб ён адведаў пах і смак
Ранетаў залатых,
Каб ён сказаў ласкава:

— Так,

Яны смачней за ўсіх.

1945 г.

Я хачу каласіцца ў золаце ніў,
Мне-б у хаты прыбрацца!»
І праз бойкі і смерць ён у сэрцы насіў
Вобраз мірнае працы.

І прынёс ён з дарог
Ад паходных трывог
Свой запал ваяўнічы,
Што не гасне ў крыві
І спявае: «Жыві!»
І да творчасці кліча.

Мы ачысцім зямлю ад смяцця, ад руін,
Мы пасадзім таполі,
І вясёлыя ластаўкі ў срэбры галін
Запяюць на прыволлі.

І памкнецца да зор
Каланадаў прастор —
Будаўнічая слава!
Наша плошча ў садах,
У зялёных каўрах
Будзе казкай і явай.

1947 г.

Я НАРАДЗІЛАСЯ У МІНСКУ

Кожны сваёй ганарыцца радзімай —
З дзяцінства любімай.
А я нарадзілася ў Мінску
Пад небам ласкавым,
Маю калыхалі калыску
Духмяныя травы,
Кляновыя голлі
І вецер прыволля.

Скроні твае пасівелі, мой горад,
З нядаўняга гора...
Ды попел мы скінем
і цені

Панурыя згонім.
Устанеш ты ў яркім адзенні
Зялёным.
Табой ганарыцца
Мы будзем, сталіца!

Любы мне плошчы,
твой кожны завулак —
Натхнення прытулак,
Смалістыя светлыя зрубы
І новыя сцены паверхаў каменных.

І стромкія трубы мне любы,
Што ўранні вясёла
Уздываюць свой голас.

Птушкі, здаецца, спяваюць мне ранкам:
— Дзень добры, мінчанка!
І воблака крыллямі маша:
— Дзень добры, з Масквы я.
Плывуць над старонкаю нашай
Вітанні жывыя
З Масквы. Яна блізка
Ад роднага Мінска.

1947 г.

Ш Ч А С Ц Е

Калі прыходзіць першы дзень вясны,
Прыносіць з бору чысты пах сасны
І ластаўкай спявае над страхою, —
Я думаю —

а што было-б са мною
Калі-б у час інакшы я жыла?
Хадзіла-б я давеку басаногай,
За кроснамі сядзела-б да знямогі,
Шукала-б шчасця —

толькі не знайшла.
Мне-б гаварылі:

— Вось твая дарога —
Ад печы закапцелаі
да парога...

Не! Гэтага не ведаць мне ніколі.
Усё маё —

азёры,
жыта ў полі,
Мае лясы шумяць ля сініх рэк —
Усё ў баях здабытае навек.

Глядзі, радзіма, на сяццёр маіх,
Ну, як мне вершы не складаць пра іх?

Наўкол — плады жаночых рук ласкавых,
Наўкол — сляды іх неўміручай славы.

Мы славу тую сёння ўсюды бачым —
У росце дрэў,

у каласоў бурштыне,
У смела створанай машыне
І ў светлым позірку дзіцячым,
Яна ў навуцы адчыняе далі,
Ты ўзгадаваў яе, вялікі Сталін!

За мудрасць Канстытуцыі тваёй,
Дзе слова ззяе зоркай залатой,
За шчасце роўнапраўнае жанчыны —
За ўсё табе аддзякаваць павінна.

1946 г.

Б У Д А У Н І К

Прысвячаю выпускнікам
школ ФЗН

Пад восень я новую форму надзеў —
І гордым я стаў у той міг.
На вуліцы кожны ласкава глядзеў:
— Вось гэта пайшоў будаўнік!

А як ганарылася мною сям'я!
Зайздросціў маленькі мой брат.
І толькі бабуля сівая мая
Бурчэла:

— Чаго-ж ты так рад?

От, стаў-бы ты лепшым у Мінску ўрачом
І змог-бы мяне палячыць... —

Бабуля,

пастаўлю я сонечны дом —

І доўга ў ім будзеш ты жыць!

Як добра выходзіць у ранішні час
З брыгадаю роднай сваёй!
І птушкі-падружкі імчацца да нас,
Пяюць над маёй галавой.

А колькі навокал чырвоных цаглін!
Яны зазвіняць у руках.
І сцены памкнуцца да новых вышынь,
І ў неба заглядзіцца дах.

Кладу я цагліны —
і роўны мой кут.
Расце за паверхам паверх.
Пачую у месяцы верасні тут
Я школьнікаў радасны смех.

І гэтаму дому не страшны зусім
Ні ветры,
ні дождж,
ні зіма!
... Хоць людзям я ростам здаюся малым —
А форму нашу недарма!

1948 г.

МОЙ ПІОНЕРСКІ ГАЛЬШТУК

Я на памяць захавала
Юнай радасці кавалак —
Гальштук мой стары.
Як вазьму яго у рукі, —
Прыгадаю горнаў гукі,
Песні і кастры.

На мяне глядзяць праз годы
Піонерскія паходы,
Лагер між лясоў...
Не забуду першай клятвы,
Не забуду я крылатых
Слоў:

«Заўжды гатоў!»

Гальштук мой!
Ты сэрцу мілы.
Ад пажараў, ад магілы
Зберагла цябе.
Ты крывёй бацькоў абліты,
Як чырвоны сцяг,
здабыты
У грознай барацьбе.

Колер твой з'еднаў імкненні
Трох вялікіх пакаленняў.
Знае цэлы свет —
Гэты колер — сябра мужных,
З ім, табе на шчасце, дружыць
Слаўны партбілет.

1948 г.

РАДЗІМЕ

Я хачу,
каб з кожным новым годам
Лепш твае ўзыходзілі палі.
Я хачу,
каб мела ты заўсёды
Лепшыя на свеце караблі.

Рада я за кожны твой завод,
Рада я за кожны спелы плод.
Для цябе, любімай і вялікай,
Я прыходжу з новаю пазыкай!

Я хачу,
каб гэтым светлым ранкам
Яблыні ярчэй цвілі ў садах.
Я хачу,
каб з кожным новым танкам
Ты дужэла ворагам на страх.

Родны мне высокі школьны дом —
Ён маім збудованы рублём.
Для цябе, любімай і вялікай,
Я прыходжу з новаю пазыкай.

1948 г.

Н О В Ы Г О Д

Ён ідзе
і снегу зоры
Сыпле па дарогах.
Ён — і сейбіт, і дазорац
Шчасця маладога.

Хоць на ім шынель армейскі —
След гадоў ваенных, —
Ён нясе ў руках стамескі
І зярняты ў сеўнях.

Аглядае ён будовы —
Хаты,

плошчы,

аркі.

З новай славай, з годам Новым,
Дружна ўзінем чаркі!

Як бурштын віно іскрыцца
У чарках яркіх, поўных.
Вып'ем мы за будаўніцтва,
За людзей працоўных, —

Самых мужных,
самых простых,
Смелых у імкненнях.
За вялікае сяброўства
Працы і натхнення!

Пажадаем нівам-пашам
Плённых ураджаяў!
Вып'ем за таго,
Хто нашу
Радасць нараджае!

За таго, хто з намі вечна —
Ў святы і ў нягоды,—
Самы добры, чалавечны,
Лепшы друг народа.

Снежань 1947 г.

ВІТАННЕ

Да 30-годдзя газеты «Звязда»

Ад вольных пушчаў і палёў,
Ад смелых рыштаванняў,
Табе нясем сваю любоў
І шчырае вітанне!

У дні пакут, цяжкіх нягод
На бой ты клікала народ,
Жыла між партызанаў.
А ў мірны час
Натхняеш нас
Да працы палымянай.

Свяці, «Звязда», нібы зара,
Мы ясным промням рады.
Свяці, малодшая сястра
Вялікай рускай «Праўды»!

1947 г.

ЖАНЧЫНАМ БЕЛАРУСІ

Калі за мір ішоў вялікі бой,
Калі зямля стагнала ў завірусе, —
Паўсталі вы магутнай грамадой,
Жанчыны Беларусі!

Былы спакой сваіх утульных хат
Змянілі вы на змрок лясных зямлянак,
І водгулле грывела ад* гранат
Адважных партызанак.

Уславім матак, жонак і сяцёр,
Што воінаў на подзвіг бласлаўлялі,
І сонца свет,

і ззянне чыстых зор
Ад смерці адстаялі.

Жывых уславім!

І ўшануем тых,
Хто з поля бітвы грознай не вярнуўся, —
Навекі памяць зберагуць аб іх
Жанчыны Беларусі.

Хоць змоўкла рэха страшнае баёў,
Але не час ісці у адпачынак —

І стала ты ў рады будаўнікоў,
Совецкая жанчына.

Я ведаю, —
    ўрасце блакітны лён,
І жытам спелым зашумяць абшары:
То — плод тваіх гарачых працадзён,
Тваёй нястомнай мары.

Я слаўлю рукі дбайных звеннявых
І майстраў свежых залацістых зрубаў,
Я слаўлю і даярак, і ткачых,
Садоўніц, лесарубаў!

Будуй, твары
    у добрую пару:
Нам жыць у шчасці ясным, а не ў скрусе.
Свой лепшы спеў складзем правадыру,
Жанчыны Беларусі!

1948 г.

НЕ СПІЦЬ ДАЗОРНЫ

У абдымках змроку песня дагарала.
Дзень заснуў, напоены туманам.
— У чыстым полі
жыта жала,
Ой рана, ой рана!..

Потым песня тая адзвінела, змоўкла,
Па іржышчы ходзіць вечар зорны,
Паглядае ціха цёмным вокам,
Ды не спіць дазорны!

Чуе ён пад гоман маладога жыта,
Што зямля ўздымае гучны голас
І гаворыць:
— Сын мой, пільна беражы ты
Кожны спелы колас.

Недарма яго я песціла, карміла
Малаком сваіх гарачых сокаў,
Недарма і сонца з жыватворчай сілай
Ўсходзіла высока. —

Хіба той, хто сёння вартавым завецца,
Спаць у ноч такую зможа?

Знае ён — калгасу дорага даецца
Залатое збожжа!

Кожны дзень, калі толькі зара чырвань кос
расплятае,
Калі ціха, насустрач праменням смяюцца
палі, —
Устае і вырастае жніўная песня густая,
Ўзгадаваная працай натхнёнай і смагай зямлі.

Гэтай песняй жывуць і хвалююцца крыллі
жнярак,
І бруіцца яна па тугіх, прамяністых снапах.
Вось яна ружавее агнём на асмугленых
тварах
І жыве ў клапатлівых дзявочых руках.

Наліваецца колас васкова-даспелым
бурштынам,
Сёння дужа вялікі,
харошы узрос ураджай.
І таму маладая брыгада працуе няспынна,
Ажно вецер крычыць да яе:
— Па-ча-кай,
пачакай!

Не загіне на полі прасторным ніводнае зерне,
Па канвееру хутка ракой пацячэ абмалот,
Зашуміць малатарня,
ўся поўная сілы нязмернай,
Будзе сёлета хлебны,
багаты і радасны год!

* * *

От, якая маўклівая сіняя даль!
Шэпты цемры напружана ловіць дзорны.
Ноч плыве па адхонах паветраных хваль,
Ды трапечуць уверсе далёкія зоры...

Пад напевы начы

не засне вартаўнік!

Каля нівы калгаснай нястомна ён ходзіць,
У вачах маладых ярка ззяюць агні, —
Падпаўзці да яго хай асмеліцца злодзей.

Хітры злодзей не дрэмле ні ўдзень, ні ўначы,
Ды рука у дзорнага стала трывалай.
Будзе дбайна ахоўваць ён,
берагчы

Залаты ураджай —

комунізма кавалак!

1936 г.

Х Т О Е Н ?

Ён красу вясёлак
На руках прыносіць,
Ён крычыць вясёла:
— Я прышоў у госці!

У ягоных скрынях
Аksamіт зялёны,
Мора шоўкаў сініх,
Хор сініц стазвонны.

Мяккім аксамітам
Ён лугі надорыць,
Шоўкавым блакітам
Ён залле азёры.

Яблыню старую
Ён засыпле срэбрам,*
Вочы зачаруе
Навальнічным небам.

Ён маланкай вострай
Прамільгне над гаем.
А ў народзе проста
Ён, завецца —

Маем.

1946 г.

І глядзіць задуменна наўкруг.

Мне здалося няпраўдай, што спалена хата
паэта,

Што няма яго сёння між нас,
Што адтуль не прыходзяць назад
Я згадала, як некалі з першым
Няўпэўненым вершам
Набралася адвагі й прышла
Я ў духмяны купалаўскі сад.

Як ён вышаў і ясны, і добры, і ледзь
сарамлівы,

Мне ўявілася — ён чараўнік,
што ў дзіцячым з'яўляецца сне.

Ружаў свежых нарэзаў старанна
Для дзяўчыны нязнанай.

І, здаецца, у свеце усім
Шчаслівей не было за мяне...

Але саду няма...

Там адна засталася таполя.

І, каб сумна ёй больш не было, —

Помнік горды паставім.

І зноў

Будзе бачыць яна воблік светлы

І шчыры

Паэта,

Што навек увайшоў у жыццё

Беларускіх дачок і сыноў.

1946 г.

ЯКУБУ КОЛАСУ

Песня вышла з хаты лесніковай,
Да зямлі прыпала,
і зямля ў адказ
Шчодро сокам напіла словы,
Зашумелі пушчы:
— ў добры час!

Песня ў неба глянула,
і тое
Промні і празрыстасць падарыла ёй.
Даў народ ёй сэрца залатое:
— Будзь—сказаў—заўжды маёй слугой!

І народ даверыў гэтай песні
І бяду, і радасць,
і любоў, і гнеў.
Клічам бунтаўнічым напрудвесні
І набатам грозным быў напеў.

І калі да-долу ўпалі краты,
Воля стала явай светлай на зямлі. —
Песня шчасце ўславіла,
а ў святы
Гасцявала нават у Крэмі.

Між садоў і ніў яна хадзіла,
Кожны плод і зерне берагла яна.

Не чакала, што з шалёнай сілай
Уварвецца ў мірны край вайна.

Цяжка ёй было часінай тою
Чуць і ведаць, што зямля гарыць ад ран,
І сваёй нянавісцю святою
Песня ў бой натхняла партызан.

А цяпер яна—на рыштаваннях,
Пазірае ў даль наступных дзён,
Дзе яе любімы край устане
ў сонцы ніў
і ў мармуры калон.

1946 г.

ПАДАЎ ДОЖДЖ

Падаў дождж, шэры дождж.
Мне здалося,
Што ніколі не скончыцца восень.
І дарэмна я ў небе шукала
Блакiту кавалак.

Падаў дождж, і кружылася лісце.
Раптам шыба мая, як калiсьці,
Задрыжэла ад лёгкага стуку,
Знаёмага гуку.

Гэта ты! Я так доўга чакала...
Ты прынёс мне блакiту кавалак,
Ён праз вочы твае пазірае:
«Я—тут, дарагая!»

Ты прышоў. Ты стамiўся ў паходзе.
Не чатыры гады, а стагоддзi
Я чакала з надзеяй, з трывогай
Героя жывога.

Сёння свята маё! Ты вярнуўся.
Стол накроем узорным абрусам.
Хай iскрыцца вiно залатое!
Мы вып'ем з табою

За любоў, што не ведае здрады,
І за шлях твой
ад сцен Сталінграда —
Праз агністыя горы й даліны
Да вуліц Берліна!

Вып'ем зноў. І няхай сабе восень
Лісце кружыць і хмары прыносіць.
Хіба дождж гэты—шэры і дробны?
Ён светлы, ён добры!

Будзе сокамі ўвесну наліта —
Будзе наша зямля пладавітай,
Белы сад зашуміць дрэвам кожным,
Як мара, прыгожым.

І паставім мы новую хату.
Дам я зброю былому салдату —
І спявачку-пілу, і фуганак,
Табе, мой каханы.

Як чакалі мы гэтых часінаў!
Мы узнімем з каменняў, з руінаў
Дом высокі і ўтульны бясконца
Як шчасце, як сонца!

1945 г.

ПЕРАМОГІ ДЗЕНЬ

Пройдуць доўгія стагоддзі,
Зменіцца зямлі аблічча,
Будзе казкаю ў народзе,
Песняй мудрай, гераічнай
Гэты дзень.

І на вуліцах адзетых
У граніт і мрамур стромкі,
І ў садах, і плошчах светлых
Будуць адчуваць патомкі
Гэты дзень.

Месяц май прыносіць будзе
Кветкі на магілы паўшых.
Свет ніколі не забудзе
Слаўнай смерцю здабываўшых
Гэты дзень.

Покуль шчасце людзям свеціць,
Покуль праўда ёсць на свеце, —
Будзе жыць вялікі Геній,
Што прынёс для пакаленняў
Гэты дзень!

БЕЛАРУСЬ

Зямля Беларусі, мая дарагая радзіма,
Як шмат ты зазнала трывог і пякельных
Крывёй аблівалася сэрца, як з попелам, з пакут.
Грабежніца смерць уваходзіла ў кожны твой дымам
кут.

Твае валасы пасівелі ад смутку, ад болю...
Матуля мая,

не дадзім мы табе гараваць.
Ты чуеш? Прывольныя ветры ўзняліся над
полем,
Буланя коні па родных прасторах ляцяць.

Іх цягне да гэтай травы, і ласкавай і блізкай,
Ім хочацца піць з беларускай празрыстай
ракі,

Прад імі бярозкі схіляюцца нізка,
Рукамі, што ў ранах, іх клічуць здалёк
ветракі.

Зямля Беларусі, хай вольна ўздыхнуць твае
грудзі.
Ужо сонейка ззяе ў вачах задуменных тваіх.

Хай кожны твой камень адпомсціць за сірат
малых,

Хай кожная пядзя для немца магілаю будзе!

Прыносяць сыны да цябе і жыццё, і спакой.

І зноў зашумяць, як у мірныя, ясныя годы

Сады Магілева,

дняпроўскія сінія воды

І мінскія клёны

над Свіслаччу—ціхай ракой.

1943 г.

Дарога ў будучыню.

БЫЛІНА

Герою Совецкага Саюза,
сыну беларускага народа
Андрэю Ефрэмавічу Пісарэнку.

Есць пад Кіевам мясціна —
Узгорак над ракою.
Там складалася быліна
Аб маім герою.

Там шуміць трава густая,
Кажа:

— Слухай, слухай.
Да зямлі я прыпадаю,
Прыкладаю вуха.

Чую рэха крокаў смелых,
Водгулле гарматы.
Ты рукою уцалелай
Кідаеш гранаты.

Чую голас:

— Наша рота
Адступаць не ўмее.
Восень крочыць каля дзота,
Грозны вецер вее.

Потым гаснуць зоры ў высі,
Ціхне грукат бою.
— Пісарэнка, адгукніся!
Дзе ты, што з табою?

Ходзяць хлопцы па узгорку,
Як па роднай хаце.
Затужылі хлопцы горка:
— Ты не чуеш, браце?

Ты не чуеш? На падмогу
Коні хутка скачуць.
Раптам нехта шэпча з логу:
— Чую, ды не бачу...

— Пісарэнка, родны, родны! —
Падышлі салдаты,
Паднялі з зямлі халоднай
Воіна і брата.

Хто сказаў, што цемра ночы
У тваіх прасторах?
Не! Твае сінеюць вочы
У полацкіх азёрах.

І зліваюцца з бяскондым
Красавіцкім небам,
І гавораць:
— З намі сонца,
Хлопцы, жыць патрэбна!

1945 г.

ГЕРОЯМ КРАСНАДОНА

Я не бачыла вас.

Мне вятры праспявалі
І блакітныя зоры паведалі мне,
Як сцюдзёнай парой юнакі паміралі,
Паміраючы, снілі аб вольнай вясне.

Не забудуць турэмныя сцены і краты,
Як пакутвалі вы,

як змагаліся вы.

Хай адкажуць,

адкажуць галовамі каты

Перад светам усім за цябе, Кашавы!

Вось ідзе лістапад.

Здэцца, ў золаце лісцяў

Захаваўся напеў краснадонскіх дзяўчат.
Можа, з сонцам гамоніце вы, як калісьці?
Мо', таполямі тонкімі ўсталі ля хат?

А, быць можа, ідзе па акопах Ульяна

І трымае вінтоўку сваю на плячы.

Пэўна, ў вочы яе і ў жыццё закаханы,

Стаў бяссмертным узбек Эрджыгітаў Туйчы.

Я не бачыла вас.

Толькі ветры Палесся
Расказалі мне сёння у ранішні час,
Што жыве ў сасняку партызанка Алеся
І падобна яна, краснадонцы, на вас.

Не памёрлі вы, не!

Па дарогах і сёлах,
У шуме леса, ў струменях свабоднай ракі
Чуцен сказ пра адважных дзяцей комсамола,
Пра каторых легенду дапішуць вякі.

1943 г.

М А С К В А М А Я

Ты помніш час шчаслівы той,
Сястрыца Адалят,
Як мы прыехалі з табой
Ў сталіцу на парад?

Як добра нам стаяць было
На плошчы векавой,
Глядзець на яркае святло
Рубінаў над Масквой

І слухаць вуліц новых спеў
І гоман окцябрат.
Над намі месяц май шумеў,
Сястрыца Адалят.

І ты сказала:
— У садах
Далёкай Ферганы
Я не забуду свежы пах
Маскоўскае вясны.

А я павезла ў родны бор —
Да соснаў і крыніц —
Вітанне самых чыстых зор,
Якім не падаць ніц!

1941 г.

ЗАМІРА

Присвячаю Заміры Муталавай —
юнай звеннявой, гераіні баваўняных
палёў.

Песня пачынаецца ля падножжа гор,
З ёй сябруюць
ветры, ранняя зара,
З ёй сябруе светлы, срэбраны прастор.
Ёсць у песні гэтай імя—Заміра.

Чорныя вы косы, тонкі-тонкі стан,
Ганарыцца вамі ўвесь Узбекістан!

Промні абмываюць твой смуглявы твар.
Хараство краіны сцелецца наўкруг.
Між кустоў ты ходзіш,
як між белых хмар,
Падуладных сіле юных, спрытных рук.

Чорныя вы косы, тонкі-тонкі стан,
Ганарыцца вамі ўвесь Узбекістан.

Хай вясну змяняе час спякоты злой,
Хай запаліць восень яркія кастры, —
Не змаўкае песня дбайнай звеннявой,
Услаўляе працу песня Заміры.

Чорныя вы косы, тонкі-тонкі стан,
Ганарыцца вамі ўвесь Узбекістан.

А ў маёй прыветнай, роднай старане
Там, дзе сеюць чысты-залацісты лён,
Там дзяўчаты нашы наказалі мне:
— Перадай сястрыцы земны наш паклон!

Чорныя вы косы, тонкі-тонкі стан,
Ганарыцца вамі ўвесь Узбекістан.

1945 г.

Ть
Ц
П
Т
Т
Т
П
І
І
М
А
М
Х
І
С
У
Я
П
Я
19

ФІЯЛКІ

Ты фіялкі прынёс, і падзьмула вясной,
Цэлы стэп да мяне ты прынёс у пакой,
Промні горнага сонца і раніцы пах
Ты прынёс у руках!

Ты фіялкі паднёс і чамусьці ўздыхнуў,
Ты у вочы мае сарамліва зірнуў,
Паглядзеў, як да сэрца я кветкі тулю,
І сказаў: я люблю...

І пайшоў! Толькі дзверы наўсцяж ты адкрыў,
І па хаце пранёсся вясёлы парыў.
Можа быць, мне ўявілася, — шчасце прышло,
А яго й не было?

Можа, вецер — вядомы усім жартаўнік —
Хваляванне прынёс,

пакруціўся і знік
І наўмысля пакінуў блакітны свой след —
Свежых кветак букет.

У дзіцячыя вочы фіялак жывых
Я гляджу. Не скажу толькі думак сваіх.
Прыдзеш ты, — усміхнуся, букет прытулю:
Я фіялкі люблю!

1945 г.

У В Е Р А С Н І

Яблыні ў фарбах яркіх стаяць нерухома.
Сонца заходзіць.

І лісце просіць срэбра ад рос.
Раптам павеяў водыр духмяны райхона*.
Вецер радзімы з-пад Мінску руту-мяту прынёс.

Быццам ізноў я стала маленькай дзяўчынкай,
Бегаю сцежкай і кветкі залацістыя рву.
І размаўляю з кожнай сустрэчнай былінкай,
Нібы ў ручай, апускаю босыя ногі ў траву.

Дрэвы дадолу хіляць цяжкія галовы,
Віхар-гарэза з'явіўся нечакана з палёў,
Падае звонка яблыкаў дождж бурштыновы,
Вёдры мае напаўняе аж да самых краёў.

Сад вераснёвы!

Мне на хвіліну здалося, —
Яблыняй ціхай я стала, бачу неба да дна.
Быццам не яблык—песня паспела пад восень,
Сокам яна налілася, просіцца ў вершы яна.

1945 г.

---

* Райхон — мятная трава.

УЗБЕКСКАЕ НЕБА

Мне шкада развітацца з табой,
Залатое узбекскае неба!
Толькі птушкі ляцяць чарадой
І гукаюць — збірацца мне трэба.

Я паеду.

І кожнай сасне
Раскажу я аб казачным краю.
Я пралескі збяру па вясне —
І фіялкі твае прыгадаю.

Як прайду ля танклявых бяроз, —
Я таполю ўяўлю дарагую,
І, напэўна, у люты мароз
Па блакіце тваім засмуткую.

Буду сніць я ў тульпанах палі.
О, нядарма казалі мне людзі, —
Хто хадзіў па узбекскай зямлі,
Той ніколі яе не забудзе.

А мяне у цяжкую пару
Ты сустрэла і сонцам, і хлебам.
Буду помніць — пакуль не памру —
Залатое узбекскае неба.

Сакавік 1945 г.

КАУКАЗ

Цябе я ў марах бачыла даўно,
Зялёны край, радзіма гор і мора,
Тваё святло ішло ў маё акно
І подых твой мне чуўся ў соснах бора.

Цяпер глядзі,
табе прынесла я
Вітанне ніў,
прывольны шум калоссяў,
Таму цяпер пяе душа мая,
Што мне з табой сустрэцца давялося.

Калі стаю на кручы векавой,
Ці п'ю з тваіх струменяў сэрабрыстых —
Кладзеш ты ўсе багаці прада мной,
Як гаспадар гасцінны, сэрцам чысты.

Жаўцеюць мандарыны у садах,
І з дрэў, здаецца, падаюць лімоны.
Пладоў тваіх мне любы спелы пах,
І любы мне прыбою гул бяссонны.

Калі-ж ля гор я сустракаю тут
Сасонку, ці палескія яліны, —
Яшчэ мацней мне родны кожны кут —
Твае, Каўказ, цясіны і даліны!

1940 г.

БУРА НА МОРЫ

Схаваўся ў хмарах маладзiк.
Стаяць у задуменнi горы.
Маланкi вогненны язык
Трапеча i знікае ў моры.

Паўднёвы вецер, буры сын,
Я чую твой гарачы подых, —
Ён дзьме з узгор'яў i нiзiн,
I сiнiя чарнеюць воды.

Прыбой не знае берагоў.
У цемры ночы палахлівай
Шалеюць тысячы iльвоў
I ззяюць пенiстаю грываў.

Такою ноччу не заснуць.
О, сiнiя агнi маланак!
У дальнi, невядомы пуць
Вас праганяе цiхi ранак.

Прыходзiць ён з-за снежных гор,
Спявае хвалям калыханку.
Адно iмгненне —

і прастор
Святлее ад усмешак ранку.

Ізноў наўкол жывы блакіт,
І на скале прамень ільсніцца.
Ідуць у мора рыбакі.
Няўжо была тут навальніца?

1940 г.

МАРАКУ

Ты паплыў у сіні край,
Без цябе я застаюся.
Толькі ты не забывай
Аб дзяўчыне з Беларусі!

Мы хадзілі сустракаць
Вечары парой вясновай.
Многа ты хацеў сказаць,—
Не прамовіў ані слова.

Толькі вочы любя так
З-пад расніц глядзелі русых.
Ты лёстоў чакай, марак,
Ад дзяўчыны з Беларусі.

Ты ўдыхаеш солі пах,
У начным стаіш дазоры,
І нябесны млечны шлях
Зорамі плыве па моры.

Дзесці ўспыхвае маяк,
Чаек з даляў крыж пачуўся.
Помніш ты цяпер, марак,
Аб дзяўчыне з Беларусі?

Чуеш,—
просіць родны бор,
Кліча чыстая крыніца:
—Ты пльві наперакор
Непагодам-навальніцам.

Месяц шэпча мне:
—Чакай,
Хочаш ведаць праўду, мусіць?
Ён кахае сіні край,
Як дзяўчыну з Беларусі!

1941 г.

ПЕСНІ МАРАКОУ

Можа быць, з табой ніколі
Мы не бачыліся, дружа:
За табой—

зямя магнолій,
Вінаграднікаў і ружаў.
А за мною — дзесьці бераг
Патануў пад сінняй сцюжай,
Нада мною ранню шэрай
На самоце чайка кружа.
Толькі разам і наўвекі
Палюбілі мы з табой
Мачты, трапы,
небяспекі,
Мора грознага прыбой.

Мо' смуткуеш ля штурвала
Па дзяўчыне смуглатварай,
Што з табой калісь стаяла
Пад зялёнаю чынарай?
А ў мяне ў Маскве, на Прэсні,
Тая, што назваў я марай.
Пастаім-жа мы за песні,
За жанок сваіх, таварыш,
За любоў іх маладую,

Што не знае берагоў!
Хай сыноў для нас гадуюць—
Для радзімы—
                                  маракоў.

1942 г.

ЯБЛЫНЯ

Україна, край прасторау,
Зялёнае поле!
А была калісьці ў горы,
Сніла ты аб волі.

У дняпроўскай хвалі сіняй
Слёз тваіх нямала.
Толькі гнеўнай песні сына
Ты не забывала.

Кляў усіх паноў і катаў
Спеў, бядой спавіты,
Клікаў ён людзей:

— Вставайце,
Кайдани порвіце!

Як ішоў кабзар і марыў
Аб шчасці ў народзе,—
Адпльвалі к мору хмары,
Месяц узыходзіў.

Як знайшоў ён пры даліне
Крывіцу жывую,—
Пасадзіў на успамінак
Яблыньку малую:

Ты ўздымайся, цвет мой ясны,
Высокай, удалай,
Мо' пабачыш, як Тараса
Праўда не прапала,

Што ў няволі на чужыне
Лічыў дні і ночы,
І свабоду Украіне
Светлую прарочыў.

Хай дождж буйны палівае
І чыстыя росы,
Каб расла ты, маладая,
І вясной, і ўвосень.

Хай з дубровы цёплы вецер
Да цябе прымчыцца.
Мо' яшчэ цябе на свеце
Стрэну ля крыніцы...

І пайшоў ён пад гарою
Ля Дняпра крутога,
З роднай песняю-кабзою
Па цяжкіх дарогах.

З той пары прайшло нямала
Вёснаў,
лютых зімаў.

Тая яблыня ўзрастала
На зямлі любімай.

Ні зімой яе, ні ўлетку
Больш не ўбачыў лірнік.
Расцвілі жывыя кветкі
На магіле мірнай.

Недалёка ад магілы
Сад шуміць вясёлы,
Там над яблыняю мілай
Пралятаюць пчолы.

І стаіць яна, як сведка
Змрочных, слёзных часаў
І лістамі шэпча:

—Дзеткі,

Помніце Тараса.

Там, пад яблыняй ля тына,
Залацістым ранкам,
Нахіляецца над сынам
Маці з калыханкай.

Вольнаю ягонай думай
Расцвіла краіна,—
У дняпровым, буйным шуме,
У гуле турбінным.

Днём і ноччу ходзіць светам,
І не змоўкне слава.
Будзем вечна мы паэта
Успамінаць ласкава.

1939 г.

ВЕЧАР НА ДНЯПРЫ

Быў ліпеньскі вечар, спакойны такі,—
Глядзеліся зоры у люстра ракі,
Гайдаліся ціха дняпроўскія хвалі,
І плыў параход у блакітную далеч.

На беразе Кіеў агнямі палаў,
А потым
у сінняй ён цемры растаў...
На палубе людзі сядзелі маўкліва
І слухалі песні лірычнай матывы.

А песня ішла ад прасторных садоў,
Ад стэпаў зялёных
і росных пладоў,
Ўздымалася разам з густою пшаніцай
І звала бярозавым сокам напіцца.

Мы слухалі песню,
і плыў параход.
І раптам спыніў ён імклівы свой ход.
І нехта усклікнуў:
— Глядзіце — Трыполле!
І рэха ў адказ пракацілася ў полі.

ФЕЛІКС ДЗЕРЖЫНСКІ

(Фрагменты да паэмы)

СУСТРЭЧА З ХЛОПЧЫКАМ

.....
Глыбокія вочы.

Блакiтны агонь.

Часамі ў iх столькі пакуты!
Уліваецца, часам, у душу яго
Маўклівы, хвалюючы смутак.

Вось так з ім і ўчора пад вечар было,
Ён хутка па вуліцы крочыў.
Падбег да яго неяк ціха, без слоў,
Замурзаны хлопчык.

За край гiмнасцёркі ўхапіўся рукой
І папрасіў:

— Дайце хлеба.

Над вуліцай плыў незвычайны спакой,
Сінела вячэрняе неба.

І пахла вясною.

А хлопчык чакаў.

Дзержынскі купіў абаранкаў,

Даў есці малому,
а сам—у Чэка
І там не заснуў аж да ранку.

Нялёгка тварыць нам.
Расце-ж дзень у дзень
Жыццё найвялікшае ў свеце.
А ходзіць між намі мінулага цень—
Бяздомныя, бедныя дзеці.

А можна-ж зрабіць, каб яны расцвілі,
Каб вочы глядзелі ласкава!
Ён звоніць у Крэмль:

— Владзімір Ільіч?

Ёсць сур'ёзная справа.

Вы знаеце,

дзеці—не мала такіх,
Што сёння без бацькі,
без дому.

Я думаю,—трэба кумуны для іх,
Мне хочацца ўзяцца самому.

Што, згода?

Як, добра?
Мы сёння пачнем.—

Ён радасна ў трубку смяецца.

На вуліцы светла,
гадзіннік б'е сем.

І смутак адчаліў ад сэрца.

Яснее вясна у блакітных вачах:

— Ну, добра!

Пачатак маем.

Ён бачыць, як бегаюць дзеці ў садах,
Сагрэтыя сонцам і маем

Адзін будзе токар,
другі з іх—паэт,
А трэці—ляцець будзе ў высі.
Адчынен для іх неабсяжны ўвесь свет,
Адно толькі ведай —
вучыся.

Для гэтага варта было пацярпець,
Пакутваць у царскіх астрогах,
За горла хапаць непакорную смерць,
Хадзіць па сібірскіх дарогах.

Для гэтага
варта тварыць, будаваць,
Змагацца няспынна і смела,
І цемру,
і гора старое зламаць,
І здраднікаў,
ворагаў лютых караць
Адным прыгаворам:
—К расстрэлу.

А П О Ш Н Я П Р А М О В А

. . . . .

Ён устае, высокі і жывы,
Ён вырастае на трыбуне,
Як воін, як суровы вартавы,
І пленум слухае трыбуна.

Спачатку ціха ён загаварыў,
Твар пабляднеў ад хвалявання,
І з першых слоў ён залу пакарыў
Агністым клічам да змагання.

Ён сёння ледзьве можа гнеў стрымаць,
Нянавісьць грозная у сэрцы

Да тых,
хто йдзе сумленнем гандляваць,
Хто дыша подласцю і смерцю,
Хто вострыць кіпці здрадніцкай рукі
На ўсё,

што свята нам і блізка.
У зале ц.ш.
І слухаюць вякі.
Гаворыць горача Дзержынскі.

У страсным голасе спявае медзь.
Ён просты ўвесь, бародка клінам.
І слова кожнае,
нібы баец
На варце партыі адзінай.

Ён гнеўным словам,
лечбаю жывой
Знішчае вырадкаў праклятых,
Ён сёння вышаў у апошні бой
З суровай мужнасцю салдата.

Нікому-ж ён не стане гаварыць,
Што ў грудзях боль засеў глыбока.
І гасне ўраз
і зноў ярчэй гарыць
Ружовасць хворая на шчоках.

І толькі рукі тонкія яго
Хапаюцца за сэрца часам,
Але на твары гордасць перамог
І вочы пазіраюць ясна.

Глядзіць ён прама здраднікам у твар.
Ён сёння ўсё сказаць ім хоча:

Ім не зламаць наш баявы штандар,
Ім не спыніць работы творчай!

У зале гром ад воплескаў гудзіць,
Прыбой пачуццяў ўзняўся грозным валам.
Ён дасказаў,

ён бледны ўвесь стаіць,
Перад вачыма цёмна стала.
У сэрцы боль.

Паволі ён пайшоў
З старым, нагружаным партфелем,
І кажа хтось з яго таварышоў:
— Дай руку, родны Фелікс.

— Я сам магу...

ўсхвалёваным сябрам
Ён прашаптаць ледзь чутна можа.
Ідзе ў пакой маленькі свой.

— Я сам...

І мёртвы падае на ложка.

* * *

Ён памёр.

Але слова жыве,
І ўстае яго слаўная справа,
Як праўдзівы, жывы чалавек,
Як чэкіст на савецкай заставе.

Ён жыве на калгасных палях,
Дыша мужнасцю нашых заводаў,
Ён стаіць вартавым ля Крэмя,
І жыве ён у казках народаў.

З новай сілай ён сёння заве:
— Нагатове трымайце вы порах!

Мы яго не забылі завет —
Смерць
і смерць атрымае вораг!

Не дамо мы ні пядзі зямлі,
Што бацькі здабывалі нам з боем,
За якую згарэла калісь
Неўміручае сэрца Героя.

1936—1940 гг.

ВЯСНОВАІ РАЊЦАІ

XVIII з'езду ВКП(б)

Я вышла ў поле.
Навакол
Птушыныя не моўкнуць трэлі.
Праменні золатам на дол
Упалі
і зямлю сагрэлі.

Глыбока дыша чарназём
У прадчуванні ураджая.
Шчасліва я:
не знаю дзён,
Калі зямля была чужая.

Як добра на зямлі такой
Тварыць, ісці да яснай далі,
Дзе твой ахоўвае спакой
Вялікі друг — Іосіф Сталін!

Дзе кожны чэсны чалавек
Пашану ад народа мае.
Наш мудры і вялікі век
Герояў новых нараджае.

Сінее неба нада мной,
Высокае яно, як словы,
Як дум крыштална-чыстых строй
У роднай сталінскай прамове.

Праз сосны, рэкі і палі
Я чую тых,
    хто сэрцу мілы,
Я чую Сталіна ў Крэмлі
На з'ездзе розуму і сілы.

Стратэг,
    Філософ
    І Паэт —
Ён нас з табой зрабіў шчаслівым,
Ён адчыняе новы свет,
Як была народная, праўдзівы.

За слаўнай партыяй маёй,
З Амура дальняга і Сожа,
Гатовы мы пайсці на бой,
І сэрца чуе:
    Пераможам!

Сакавік 1939 г.

НА БЕРАЗЕ ВОЛГІ

Памяці вялікага рускага лётчыка
Валерыя Чкалава.

(Урыўкі з паэмы)

I

I вецер вясновы з дубровы прымчаў
Ад чыстых,

нядаўна народжаных траў.

I быццам, ад паху зямлі
У небе крычаць жураўлі.

Стаіш задуменны над Волгай ракой.
Малюнкi маленства крануў ты рукой, —
Плыве прад табою, як сон,
Васільева ціхі затон.

Як быццам нядаўна, зусім хлапчуком,
У гульнях з сябрамі ты быў важаком,
Паліў залатыя кастры
I рыбу лавіў да зары.

Здаецца, нямнога прамчалася год,
I ты азіраешся, Чкалаў, на плот,
На хату,

зялёны садок,
Дзе бацькі суровага крок

II

Ноч жыве ў двіценні кветак ранніх,
Шэптах лоз, што прыпадаюць ніц,
У рыбацкай песні.

    ў прадчуванні
Майскіх яблынь, першых навальніц.

Хвалі плешчуць прад табой жывыя,
Ўспыхваюць сузор'і маяком.
Праплываюць воблакі сівыя
Над сівым, як голуб, рыбаком.

Ен сядзіць сабе і рыбак кліча:
— Ну, ідзіце, нерат мой гатоў. —
Рыбалоў душой і паляўнічы,
Ты крычыш:

    — Выдатны тут улоў!

А стары махнуў рукою:
    — Годзе.

Не палохай рыбу, чалавек.
Раскрычаўся.

    Многа вас тут ходзіць..
І сярдзіта глянуў з-пад павек.

Ен сядзіць, як маці каля зыбкі.
Дагараюць за ракой кастры,
І трапечуць залатыя рыбкі.
— Ну, давай дапамагу, стары!

Ен зірнуў:

    — Цяжкія будуць сеці. —

— Што-ж, тым лепш. Узялі разам! Ёсць.
А рыбак на вуха, па сакрэце,
Шэпча:

    — А ў мяне назаўтра госьць.

— Хто-ж такі? Адкуль твой госьць прыскача?
— Мой зямляк, вядомы на ўвесь край,
Чкалаў, Чкалаў! Колькі год не бачыў...
Ты чаго смяешся? Пачакай!

Думаеш, герояў многа ў свеце?
Узляці хаця-б разок, як ён.
... Заплываюць шчупакі у сеці,
Цішыня. Глыбокі спіць затон.

III

Ляцяць шпакі — світаньня знак,
Ледзь-ледзь улоўны хвалі звон.
Пайшоў дадому дзед-рыбак,
А можа быць прысніўся ён

З легендай, з казкаю сваёй?
Ты лёг на росную траву,
Ты да зямлі прыпаў шчакай
І пела ў целе ўсё:

— Жыву!

Як добра жыць і даражыць
Жыццём, як роднай маткай сын.
Як хораша ўзляцець у сіль,
Як пройдуць майскія дажджы,
І чуць, як ніў шуміць прыбой
На любай, на зямлі тваёй.

Зямля! Як хочацца ў той міг,
Калі сціхае дзённы шум,
Спазнаць скарбніцу мар тваіх
І таямніцы новых дум.
Табе прынесці ў вечны дар

Спакой

на крыллях, што даўней,
Як казку выдумаў Ікар,
Прарочыў Леанардо мне.

Зямля мая, люблю твой пах,
Твае азёры, гарады,
Каўказа спелыя плады
І водблеск месяца на льдах.

Мне сэрца кажа:

— ў пуць, у пуць!
Здаецца-б, мог за дзень адзін
Паслухаць рэкі ўсіх краін,
Навокал шарыка махнуць!
Купацца ў Волзе раніцой,
А праз якіх гадзіны тры
Ісці са стрэльбаю сваёй
Па нечэпаным гушчары
У глыб Аўстраліі лясной.

Я чую, прыдзе час, калі
І над зямлёй, І на зямлі
Сатруцца межы ўсе навек,
Памчыць над светам чалавек,
Як птушка вольная спакон.
Дажыць-бы мне да гэткіх дзён!

Наказ даваў рыбак стары
Усё вышэй, вышэй ляцець.
І мне не страшны угары
Ні гром,
ні змрок,
ні нават смерць.

Гэй, вецер, хвалі уздымай,
І ціхай раніцой, як май,
Ляці над роднаю Масквой,
Ты крыкні Ігару:

— ўставай!

Не спіць над Волгай бацька твой.

Сын засмяецца, узмахне
Светлавалосай галавой.
Кашулю мігам апране
І піонерскі гальштук свой.

Памчыцца ён з хлапцамі ў клас,
А Ольга паглядзіць здалёк,
Ласкава скажа:

— Ну, якраз

У бацьку выдаўся сыноч!
Гадуйся, сын,

расці, мой друг.

Вучыся, бегай, напывай,
Калі-ж адчуеш сілу рук, —
Са мной ляці ў блакітны край.
З табой, мой будучы пілот,
Мы паспрачаемся яшчэ!
Нічога, што сляды турбот
Ляглі на лоб і ля вачэй.
Мой сын, у нас з табой работ
На многа год, на сотні год.

У нас з табой ёсць лепшы друг,
Ён чуе, сын, мой кожны рух.
Калі было мне цяжка жыць —
Ішоў я да яго ў журбе,
І ён казаў мне:

— Беражы,

Валерый, беражы сябе.

Калі было халодна мне,
Ён коўдрай ціха накрываў
І песню волжскую спяваў,
Каб цёпла мне было і ў сне.

Калі памру—

яму скажы:

Я толькі аб адным тужыў,
Што тройчы на зямлі не жыў.
Я сілы для яго бярог.
За Сталіна майго, сыноч,
Жыццё аддаць я тройчы-б мог.

1940—1941 гг.

З М Е С Т

	<i>Стар.</i>
Ты сяшся мне, маскоўская зямля	3
Дарога ў будучыню (<i>паэма</i>)	6
Малалы сад	35
На будучай плошчы	37
Я нарадзілася ў Мінску	39
Шчасце	41
Будаўнік	42
Мой піонерскі гальштук	45
Радзіме	47
Новы год	48
Вітанне	50
Жанчынам Беларусі	51
Не спіць дзорны	53
Хто ён?	55
Я хадзіла нядаўна па вуліцы Янкі Купалы...	57
Якубу Коласу	59
Падаў дождж	61
Перамогі дзень	63
Беларусь	64
Быліна	65
Героям Краснадона	68
Масква мая	70
Заміра	71
Фіялкі	73
У верасні	74

1964 г.

Узбекскае неба	75
Каўказ	76
Бура на моры	77
Мараку	79
Песні маракоў	81
Яблыня	83
Вечар на Дняпры	86
Фелікс Дзержынскі	88
Вясновай раніцай	91
На беразе Волгі (<i>урыўкі з паэмы</i>)	96

На беларуском языке
Эды Огнецвет

ДОРОГА В БУДУЩЕЕ

Государственное издательство БССР
Минск 1949

Рэдактар *П. Панчанка*
Тэхрэдактар *Л. Прагін*
Карэктар *М. Мільман*

АТ 00331. Падпісана да друку 8/III—1949 г.
Тыраж 4 000 экз. Папера 70×92/зз. Вуч.-выд. арк. 3,2.
Друк. арк. 3¼. Зак. 526.

Друкарня імя Сталіна. Мінск, Пушкіна, 55.

+

75
76
77
79
81
83
86
88
91
96

3.2.

Цена 3 руб. 50 кап.

В00000002733633

1964 г.

1964 г.